

In s koški si obloži
vozičkov težkih pet.
in v vojke se upreže —
pa hajdi v širni svet!

Pred hišo našo v noči
prav tiho postoji,
na okence potrka,
pa Jurčka le zbudi.

„Hej, Jurček! Pripeljala
sem pirhov ti tisoč,
da dušica vesela
bo na Veliko noč. . .“

To Jurček bode gledal,
to bode se smejal!
Kam del bi vse te pirhe,
še sam ne bode znal. . .

Tako si misli Jurček
in smeje se sladkó,
ker je kokoško vzela
lisička na goró.

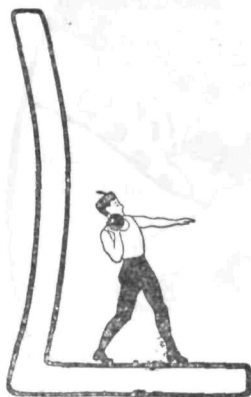
A mi za jarčico se
vsi jočemo na glas;
saj vemo, da zdaj pirhov
ne bode več za nas. . .

Jos. Vandot.

S. N.:

Tristoletnica krompirja.

etos poteče 300 let, kar se je pojavil krompir prvič na pariški dvorni pojedini kakor nekaj posebnega. Krompir, brez ugovora najvažnejše živilo in v pre mnogih družinah glavni del hrane, znači za ljudstvo nenavadno dobroto, a vkljub temu je krompir prebil orjaške boje, preden je postal splošna ljudska hrana. Bili so predsodki vede in babje vere, ki so stavili krompirju zapreke in ovire, in te predsodke je premogokrat podpirala nevednost, ki je namesto gomoljevih izrastkov uporabljala zeleni krompirjev plod, z bok česar so seveda nastale neprijetne želodčne težave. Krompir, prinesen iz Amerike leta

1588., so sadili in negovali še v 16. stoletju po vrteh kakor posebnost in izrednost. Pisatelja Zarote in Cardan ga v prvi polovici 16. stoletja prvič omenjata, ko označujeta deželi Peru in Granado kakor domovino krompirja in pripovedujeta o njem, da je izdatna hrana tamošnjega prebivalstva.

Leta 1616. se je pojavil prvič kakor nekaj posebnega na kraljevski pariški pojedini, in odsihmal se je jelo evropsko prebivalstvo bolj zanimati zanj.

Pri Nemcih si je pridobil velike zasluge za negovanje krompirja Friderik Veliki, ki je dal mnogo krajev nasaditi s krompirjem, a je bil primoran z oboroženo silo krompirjevo polje sražiti proti množicam, ki so bile naščuvane s predsodki in vražami zoper vsako novotarijo.

V avstrijske dežele je prišel krompir v tridesetletni vojni.

Glavne zasluge za razširjenje krompirja ima pri Čehih frančiškanski red v Pragi, ki je prvi začel saditi krompir na samostanskem vrtu in je naučil širše prebivalstvo pridelovanje krompirja.

K popolnemu in splošnemu pridelovanju krompirja pa je prišlo šele v letih 1771. in 1772., ko je velika beda in slaba letina prisilila ljudi, da so segli po novem živilu ter odložili vse predsodke proti tej prekoristni poljski rastlini. Danes bi zaslužil tisti, ki je prinesel prvi krompir v Evropo, najlepši spomenik. Kaj bi bilo ljudstvo brez krompirja?

Zimska noč.

